

Collegiaal Waarderend Onderzoek (CWO) binnen de SHZG:

Elk gymnasium werkt aan ontwikkeling. Bij een CWO gaan collega-gymnasia op zoek naar de krachten in de school die zouden kunnen helpen bij de ontwikkeling die de school voor ogen heeft. Dit onderzoek vindt plaats op basis van een onderzoeksvraag die door de school zelf wordt aangeleverd bij de commissie. Het onderzoek en de voorbereiding daarop in de school worden vanuit het waarderend perspectief gedaan.

De onderzoeksvraag van de school vormt de kern van het gehele traject en maakt zichtbaar waar ontwikkeling gewenst is. De onderzoeksvraag kan betrekking hebben op de hele school, maar ook meer afgebakende ontwikkelthema's kunnen in het CWO onderzocht worden. Het is in alle gevallen van belang te komen tot een onderzoeksvraag die breed erkend en herkend wordt in de school.

Waarom doen we dat?

Aanvankelijk hadden we als gymnasia afgesproken onderling systematisch de kwaliteit van het gymnasiale karakter van de gymnasia te onderzoeken. Dat heeft zich zo ontwikkeld dat het collegiaal waarderend onderzoek nu vooral tot doel heeft om vanuit de SHZG, vanuit de eigen gelederen, de school te ondersteunen bij een ontwikkeling in een door de school gewenste richting. De school is daarbij eigenaar van het proces.

De "bijvangst" van het CWO is, naast bovenstaand doel, drieledig:

1. De commissieleden ontwikkelen zich in het onderzoeken vanuit het waarderend perspectief en krijgen daarnaast ook inhoudelijk (op gebied van leiderschap en op het gebied van onderwijskundige ontwikkelingen) andere inzichten en invullingen aangereikt.
2. De bezochte school maakt kennis met waarderend perspectief als onderzoeks- en ontwikkelmethode.
3. De SHZG krijgt zicht op de ontwikkelingen op de verschillende scholen en kan daarop inspelen in haar activiteiten en scholen aan elkaar verbinden bij wie vergelijkbare ontwikkelingen spelen.

Karakter van het onderzoek: waarderend perspectief

Het onderzoek wordt ingezet op verzoek van de school, omdat men nieuwsgierig is naar hoe de collega's van andere gymnasia naar de school kijken, wat ze zien aan krachten en kansen voor ontwikkeling. De commissie spreekt geen oordelen uit en geeft geen meningen, maar benoemt krachten (wat werkt, wat is succesvol) en draagt bij aan het denkproces hoe die krachten ingezet kunnen worden op die terreinen waar groei of verbetering nodig is in de ogen van de school.

Dat wil overigens niet zeggen dat er niet gekeken kan worden naar dingen die minder goed gaan. Uiteraard komen die aan het licht en daar wordt vanuit hetzelfde perspectief naar gekeken.

Meer informatie over het waarderend perspectief is te lezen in bijgevoegd artikel van Eefje Teeuwisse.

De commissie

- Een commissie bestaat doorgaans uit drie (con)rectoren en twee mensen van de SHZG (een van hen is projectleider). Eén van de (con)rectoren is voorzitter.
- De commissieleden krijgen een opleiding (een dagdeel) in het werken vanuit het waarderend perspectief.
- De samenstelling van een commissie vindt plaats in samenspraak met de te bezoeken school. Daarbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met de aard van de onderzoeksvraag.

Het traject

Voorgesprek

In het voorgesprek (bij voorkeur online) bespreekt de projectleider van het CWO met de rector van de school het traject aan de hand van de volgende vragen:

Is het traject bekend? Is het karakter van het traject voldoende duidelijk? In hoeverre is het waarderend perspectief bekend op de school? Hoeveel tijd neemt het traject in beslag? Wat komt er allemaal bij kijken? Wanneer zou de bezookdag plaats kunnen vinden? Heeft de school(leiding) al enig idee in welke richting de onderzoeksvraag zal gaan? Welke commissiesamenstelling zou daar mogelijk bij passen? Wat verwacht de school van de SHZG? Is de school nieuwsgierig naar wat de commissie kan brengen?

Na het voorgesprek stelt de projectleider een commissie samen die het CWO-traject met de school doorloopt.

Startgesprek

Gesprek van de voorzitter en de projectleider met de rector van de school en de kartrekkers van het traject binnen de school. Hierin komen de volgende punten aan de orde:

- Toelichten van het traject (waar nodig), beantwoorden van vragen van de gespreksdeelnemers over het traject en/of de bezookdag.
- Toelichten, waar nodig, wat onderzoeken vanuit het waarderend perspectief inhoudt.
- Met elkaar kijken naar de richting waarin de onderzoeksvraag gaat of kan gaan. Hierbij kunnen de voorzitter en de projectleider – als de behoefte bestaat – ter plekke ondersteunen bij het scherper krijgen van de mogelijke onderzoeksvraag en bij het uitdenken van een proces om te komen tot een onderzoeksvraag. Die ondersteuning op het procesvlak kan

bestaan uit het aandragen van voorbeelden hoe andere scholen dit proces binnen de school hebben aangepakt.

- Verkennen van verdere mogelijkheden en behoefte aan ondersteuning die – tijdens het proces in de school – geboden kan worden vanuit de SHZG.
- Toelichten van de planning van het verdere traject, inclusief vastleggen bezoekdag.

Traject tussen startgesprek en bezoekdag

- Na het startgesprek stelt de school een korte notitie op met daarin de onderzoeksvraag en een toelichting daarop.
- De onderzoeksvraag met de toelichting wordt uiterlijk twee weken vóór de bezoekdag opgestuurd naar de projectleider. Eventueel voegt de school nog relevante documenten toe.
- De commissie bespreekt de onderzoeksvraag en bereidt de bezoekdag voor (in MS Teams)
- De projectleider stelt op basis van deze voorbespreking een gespreksleidraad op voor de bezoekdag.
- Na de voorbereiding stemt de projectleider de planning en de verwachtingen van de bezoekdag nader af.

Bezoekdag

- De avond voor de bezoekdag komt de commissie samen in de plaats waar de school staat.
- De commissie als geheel spreekt op de bezoekdag achtereenvolgens met de schoolleiding, onderbouwleerlingen, bovenbouwleerlingen, docenten, en andere geledingen; de school kiest met wie de commissie het best kan spreken om de opbrengst optimaal te laten zijn. De panels zijn minimaal zes en maximaal acht personen.
- De planning gebeurt in overleg met de school. Bij een zeer afgebakende onderzoeksvraag kan gekeken worden naar een compacter bezoekprogramma.
- Aan het eind van de bezoekdag geeft de voorzitter namens de commissie een impressie van de bevindingen gedurende de bezoekdag. Het is aan de school om te bepalen wie hierbij aanwezig zijn.

Terugkoppeling

- De projectleider zorgt in samenspraak met de commissie voor een bondige schriftelijke terugkoppeling.
- Deze terugkoppeling bevat krachten en kansen voor de verdere ontwikkeling van de school, deze heeft geen beoordelend of adviserend karakter.
- Naast de reflecties op de onderzoeksvraag van de school, kan het natuurlijk voorkomen dat er tijdens het bezoek andere zaken zijn opgevallen. Deze kunnen in de terugkoppeling of het nagesprek een plek krijgen.

Nagesprek

De voorzitter van de commissie en de projectleider bespreken op de school met de rector (en andere leden van de schoolleiding) het traject en de bevindingen. Waar nodig wordt toelichting gegeven en waar gewenst worden handvatten geboden.

Ook is het mogelijk na verloop van bijvoorbeeld een half jaar nogmaals een gesprek te hebben over de ontwikkelingen die naar aanleiding van het CWO aan de gang zijn of plaatsgevonden hebben.

Bijlage:

Artikel Eefje Teeuwisse: *De basis van het waarderend perspectief*